

PODKLAD PRE VYHLÁSENIE NÁRODNEJ KULTÚRNEJ PAMIATKY

1. NÁZOV VECI : Park mestský

1.1. Bližšie určenie:

1.2. Zaužívaný názov: Mestský park- Sad Andreja Kmeťa

2. IDENTIFIKAČNÝ A ADRESNÝ ÚDAJ:

2.1. Mesto/obec: Piešťany

2.2. Okres, kraj: okres Piešťany, kraj Trnavský

2.3. Katastrálne územie: Piešťany

2.4. Časť obce:

2.5. Ulica/námestie : Sad Andreja Kmeťa

2.6. Orientačné číslo :

2.7. Súpisné číslo:

2.8. Stará adresa:

2.9. Staré číslo :

2.10. Určenie adresy popisom:

2.11. Parcelné čísla :

6465/1; 6465/2; 6465/3; 6465/6; 6465/7; 6465/8; 6465/9; 6466/1; 6466/2 (iba pozemok); 6466/3 (iba pozemok); 6467 (iba pozemok); 6469/1; 6469/2; 6469/3; 6469/5; 6470/1; 6470/2; 6470/3; 6470/5; 6470/6; 6470/8; 6470/9; 6471 (iba pozemok); 6472/1; 6472/2; 7895/2; 7897 (iba pozemok); 7898/4; 7898/5; 7899/1; 7900 (iba pozemok); 7904; 7905/1; 7905/2; 7906/1; 7906/4; 7907; 7908; 7909 (iba pozemok); 7910 (iba pozemok); 7911/1; 7911/2; 7915 (iba pozemok); 7916; 7918; 7919; 7920/1; 7920/2; 7921/1; 7921/2; 7922 (iba pozemok); 7923; 7924; 7925/1; 7925/2; 7926; 7927 (iba pozemok); 7928 (iba pozemok); 7929; 7930/1; 7930/2; 7930/3; 7930/4; 7930/5; 7930/7; 7930/9; 7931/1; 7931/2; 7931/3; 7932/1; 7932/2; 7932/3.

2.12. Súčasť pamiatkového územia : objekt sa nachádza v pamiatkovej zóne mesta Piešťany

3. VLASTNÍK:

- **Mesto Piešťany, Nám. SNP 3, 921 45 Piešťany** (LV č. 5700, parcely č. 6465/1, 6465/2, 6467 (iba pozemok), 6469/1, 6469/3, 6470/5, 6470/6, 6470/8, 6472/2, 7895/2, 7897 (iba pozemok), 7898/4, 7898/5, 7898/6, 7899/1, 7900 (iba pozemok), 7905/1, 7905/2, 7906/1, 7916, 7921/1, 7922 (iba pozemok), 7924, 7925/1, 7926, 7927 (iba pozemok), 7930/3, 7930/4, 7930/5, 7930/7, 7931/2, 7932/2)

- **Slovenské liečebné kúpele Piešťany, a. s., Winterova 29, 921 01 Piešťany** (LV č. 4742, parcely č. 7904, 7906/4, 7907, 7908, 7909 (iba pozemok), 7910 (iba pozemok), 7911/1, 7911/2, 7918, 7919, 7920/1, 7920/2, 7923)

- **Trnavská vodárenská spoločnosť, a. s., Priemyselná 10, 921 01 Piešťany** (LV č. 1669, parcely č. 6466/1, 6466/2 (iba pozemok), 6466/3 (iba pozemok), 7930/2)

- **SR - v správe Ministerstva hospodárstva SR, Mierová 19, 821 05 Bratislava** (LV č. 7417, parcely č. 7930/9, 7931/1, 7931/3, 7932/1, 7932/3)

- **SR - Národné osvetové centrum, Nábr. Ivana Krasku 1, 921 01 Piešťany** (LV č. 2130, parcely č. 7921/2, 7928 (iba pozemok), 7929)

- **Rímskokatolícka cirkev, farnosť sv. Cyrila a Metoda v Piešťanoch, Nitrianska 6422/17, 921 01 Piešťany** (LV č. 4439, parcela č. 7915 (iba pozemok))

- **SATEX International, Pezinská 185, 902 01 Vinosady** (LV č. 5777, parcely č. 6470/2, 6471 (iba pozemok), 6472/1)

- Anna Veselá, Radlinského 11, 921 01 Piešťany (LV č. 6143, parcely č. 6465/3, 6469/2, 6470/3, 7925/2)

- List vlastníctva nie je založený (parcely č. 6465/6, 6465/7, 6465/8, 6465/9, 6469/5, 6470/1, 6470/9, 7930/1)

4. CHARAKTERISTIKA VECI:

4.1. Charakteristika sídla:

4.1.1. Geografická poloha a skladba sídla/lokality:

Piešťany ležia na juhozápadnom Slovensku, v severnej časti najzápadnejšieho úvalovitého výbežku Podunajskej nížiny, ktorý sa pozdĺž rieky Váh vkladuje medzi horské masívy Malých Karpát a Považského Inovca až po Trenčiansku kotlinu. Mesto i kúpele ležia na aluviálnych naplaveninách Váhu pod západným úpäťm Považského Inovca v n. v. 162 m. Povrch na aluviálnej rovine medzi Váhom a Dudváhom – zlomami ohraničenej od Považského Inovca a Malých Karpát tvoria mladšie treťohorné pestré íly pokryté štvrtohornými riečnymi štrkopieskami, v južnej a západnej časti vápnitými. Na pravom brehu rieky sa rozkladá mestská časť, na ľavom kúpeľná časť mesta – Kúpeľný ostrov, ktorý je na juhu ohraničený obtokovým ramenom rieky Váh. Rieka Váh dotýkajúca sa bezprostredne mestskej i kúpeľnej časti preteká zo severu na juh, pozdĺž západných výbežkov Považského Inovca. Najzápadnejším výbežkom Považského Inovca pri Piešťanoch je Serbalov vršok, všeobecne nazývaný Červená veža, ktorý sa dvíha oproti južnému okraju Kúpeľného ostrova, hneď za obtokovým ramenom Váhu a ako lesopark tvorí rozšírenú časť zelene Kúpeľného ostrova.

Mestský park je situovaný vo východnej časti mesta, západne od rieky Váh. Z hľadiska MÚSES je park súčasťou miestneho biocentra. Jeden z nástupných priestorov do parku sa nachádza v západnej časti parku, z Winterovej ulice. V tejto časti parku je situovaná neogotická kaplnka Božského srdca Ježišovho. Priame prepojenie s parkom na kúpeľnom ostrove umožňuje Kolonádový most, ktorého vyústenie sa nachádza pri spomínanej kúpeľnej kaplnke. Časť východnej hranice parku bezprostredne nadväzuje na Nábrevie I. Krasku.

Park leží na miestach, kde sa pôvodne nachádzal tzv. tvrdý lužný les s pestrú druhovou skladbou drevín, ako sú topoľ čierny (*Populus nigra* L.), javor poľný (*Acer campestre* L.), hrab obyčajný (*Carpinus betulus* L.), brest hrabolistý (*Ulmus minor* Mill.), čremcha strapcovitá (*Padus avium* Mill.), dub zimný (*Quercus petraea* Matt. Liebl.), jaseň úzkolistý (*Fraxinus angustifolia* L.) atď. V podraze je tu častý chránený klokoč perovitý (*Staphylea pinnata* L.), bršlen bradavičnatý (*Euonymus verrucosus* Scop.), či drieh obyčajný (*Cornus mas* L.). Bylinný podrast tvorí pestrú paletu mezofilných druhov slatinného charakteru. I keď sa pôvodný charakter porastov postupne stieral, možno tu dodnes nájsť skupinky drevín, typických pre alúvium rieky (topoľ čierny, topoľ biely a pod.).

4.1.2. História sídla/ lokality/ najbližšieho územia:

Nálezmi na okolí možno doložiť takmer všetky praveké kultúry, ktoré poznáme zo západného Slovenska. Podľa mena zaznamenávame až pobyt keltských Kotínov, ktorých neskôr vytlačil bojový germánsky kmeň Kvádov so strediskom pri Strážkach (obec Krakovany). Posledným článkom tejto reťaze bolo slovanské obyvateľstvo, ktoré sem začalo prenikať v 6. storočí. Okolie Piešťan, najmä pred záplavami chránené vyššie položené sprásované terasy, bolo osídlené už v 7. a 8. storočí, slovanské osady tvorili súčasť Pribinovho Nitrianskeho kniežatstva a Veľkej Moravy. O osade Piešťany sa prvý raz dozvedáme až z tzv. Zoborskej listiny kráľa Kolomana I. z roku 1113. Osada bola príslušenstvom hradu Bana, ktorý dodnes nevieme presne lokalizovať, podobne ako

nevieme presne určiť, kedy osada Piešťany vlastne vznikla. Meno má od toho, že ju postavili na „piesku“, na piesčitých nánosoch ako – tak chránených pred častými záplavami.

Význam osady zdôrazňuje nielen blízkosť neidentifikovaného hradu Bana, ale aj neďaleký brod cez rieku a horský prechod z Považia do hornej Nitry. Po zániku hradu Bana v druhej polovici 13. storočia dostali sa Piešťany ako kráľovská donácia do rúk mocných feudálov, počínajúc Hunt – Poznanovcami. Feudálni páni, ktorým patrila obec, sa často striedali. Patrili k nim napr. Matúš Čák Trenčiansky a Thurzovci, s príchodom ktorých na hlohovské panstvo, ku ktorému odvtedy Piešťany patrili sa datuje od prvej polovice 16. storočia rozvoj kúpeľnej liečby. Osudy obce, ktorú už v listinách označujú ako mestečko (oppidum), sú odvtedy úzko späté s osudmi kúpeľov. V niekoľkostoročnej kronike kúpeľov a mestečka sa takmer pravidelne striedali obdobia rozkvetu a úpadku. Kúpeľnej liečbe sa už od začiatku

stavali do cesty rôzne prekážky: ohrozovali ich časté povodne, požiare, epidémie cholery, mor, ba aj Turci, ktorí sa tu nečakane objavili už v roku 1530 a neskôr v roku 1599. Koncom 16. storočia sa mestečko Piešťany rozprestieralo okolo farského kostola. V tomto období už pravdepodobne k nemu patrila aj osada Lehota, ktorá v tom čase stála mimo intravilánu starých Piešťan – okolo stredovekej sakrálnej architektúry na dnešnej Detsvianskej ulici. Kúpeľná osada pod názvom Teplice v chotári mestečka Piešťany, sa 1- krát spomína v urbári z roku 1617, tvorila však samostatný celok s vlastným richtárom.

Je to pôvodný názov pre dnešnú časť centra Piešťan vzdialenú cca 2 km, no v 2. polovici 19. storočia sa natoľko rozrástla, že sa so starými Piešťanmi spojila a názov „osada Teplice“ zanikol. Prvé svedectvo o sľubne sa rozvíjajúcej kúpeľnej liečbe nájdeme v neveľkom latinskom spise Správa o podivuhodných vodách Uhorska, ktorý vyšiel viac ráz, po prvý raz roku 1549 v Bazileji (Jurisa - Ondrejko, 1983).

Pri prameňoch nastal stavebný ruch okolo roku 1780 za éry Erdödyovcov. Po spevnení brehov Váhu vznikol z dvoch ramien Váhu malý ostrovček, jadro dnešného Kúpeľného ostrova. Tu postavili najprv budovu pre vaňové kúpele a neskôr zastrešili aj spoločné bazény – bahniská. Pravdepodobne v roku 1813 boli postavené murované bazénové kúpele so 4 bazénami na mieste drevených, zničených povodňou. Začiatkom 20. rokov 19. storočia boli rozšírené a do dnešného klasicistického výrazu privedené vaňové kúpele s dnes už neexistujúcim zrkadliskom a do konca 50. rokov 19. storočia je datovaná prestavba a rozsiahla dostavba bazénových kúpeľov. Nakoniec v roku 1862 bol komplex kúpeľných domov dotvorený výstavbou budovy na prípravu a aplikáciu liečivého bahna. Tieto budovy, známe dnes pod menom Napoleonské kúpele, vytvorili útulné námestíčko, stredisko kúpeľného ruchu v minulom storočí a obľúbené dodnes. Ďalší rast kúpeľov i mestečka, ktoré sa stalo načas aj administratívnym strediskom okolia, podnietilo zlepšenie komunikácií, najmä postavenie považskej železnice roku 1876.

O rozvoj kúpeľov a dnešného centra mesta sa vo veľkej miere zaslúžila rodina Winterovcov, ktorá v rokoch 1889 až 1940 mala kúpele v generálnom prenájme od hlohoveckých grófov Erdödyovcov. S touto rodinou je spätá výstavba mnohých významných objektov mesta a kúpeľov ako aj založenie nového kúpeľného parku v napojení na starý park, založený Erdödyovcami.

Zmeny historických názvov:

1113 – Pescan, 1263 Pechan, 1298 Pecheen, 1782 **Piešťany** PN/TA *nitr. po 1786 pričl. o. Teplice; 1974 pričl. o. Kocurice; 1973–1995 pričl. o. Banka.* 1773 Pústin, Piessčany, Pistyan; 1786 Püschtin, Piečany [!], 1808 Pöstény, Pústény, Püschtin, Pjessčany, Pěsšťany, 1863–1907 Pöstyén, 1913 Pöstyény, 1920– Piešťany (Vlastivedný slovník obcí na Slovensku, 1977).

4.2. Popis veci:

4.2.1. Situovanie:

Park je situovaný vo východnej časti mesta, západne od rieky Váh. Zo severu areál parku hraničí s ulicou Kuzmányho, z východu je hranica vymedzená Nábrežím I. Krasku. Z juhu je areál parku vymedzený komunikáciou, ktorá tvorí pokračovanie Kolonádového mosta a z juhozápadu park bezprostredne susedí so zástavbou na ulici Beethovenova. Západnú hranicu parku tvorí ulica Pod Párovcami. Park sa rozprestiera v strede mestskej pamiatkovej zóny Piešťany.

4.2.2. Stavebno-historický vývoj veci:

Hranica parku je navrhovaná na základe historických dokumentov a máp s prihliadnutím na jeho súčasný rozsah vytvorený postupným narastaním. Najstaršia časť dnešného parku sa rozprestiera juhovýchodne od tzv. Beethovenovej aleje spájajúcej Winterovu ulicu v mieste bývalého kurhotela s nábrežím Váhu. Začiatkom 20. st. bol označovaný aj ako Starý park. Na ploche „Starého parku“ sa v minulosti rozkladala francúzska záhrada založená začiatkom 19. stor. vtedajším majiteľom kúpeľov Jozefom Erdődym. Na grafickom pláne z tohto obdobia je detailne zachytená cestná sieť, záhony a jednotlivé časti parku. Medzi budovou vtedajšej Františkovej vily a budovou Kurhotela bola situovaná vstupná časť s pravidelnou úpravou. „Starý park“ sa zachoval dodnes, aj keď zeleň v tejto časti parku má už iný charakter ako začiatkom 19. stor.. Hranica „Starého parku“ prechádzala z juhu a zo západu dnešnou Winterovou ulicou a pokračovala v línii dnešnej Beethovenovej ulice, prirodzenú východnú hranicu predstavuje rieka Váh. Rozsah najstaršieho parku bol postupne zmenšovaný výstavbou objektov pozdĺž Winterovej ulice až po hotel Slovan koncom 19. storočia a hlavne v prvej tretine 20. storočia.

Základy rozsiahlej parkovej úpravy severozápadne od Beethovenovej aleje položil František Erdödy v roku 1865 na mieste odkúpených polí a záhrad piešťanských sedliakov.

Táto časť parku sa nazývala aj „Nový park“, avšak takýto názov získal až koncom 19. a zač. 20. st., kedy ho dali upravovať a kultivovať nájomcovia kúpeľov rodina Winterovcov. Bola realizovaná rozsiahla výsadba a vybudovaná tzv. „Hlavná alej“ nového parku. Súčasne s realizáciou výsadby bola na rozhraní Starého a Nového parku postavená kúpeľná dvorana, tzv. „Kursalón“ a drevený hudobný pavilón v blízkosti Kursalónu nahradili letným divadlom s kapacitou 400 sedadiel. Toto však v 60. rokoch 20. storočia zhorelo. Do areálu parku boli postupne vkladané ďalšie stavby, súvisiace s kúpeľmi, a to Grand hotel Rónai (teraz Slovan) a amfiteáter. Bola rozšírená zástavba mesta východne od Winterovej ulice, čím sa vytvorila nová - Beethovenova ulica, zastavaná radom domov zo západnej strany a vilou Dr. Švorca zo strany východnej. V nástupe na túto ulicu bola v neskoršom období postavená budova kina.

Veľká pozornosť bola venovaná mestskému parku koncom 60. tých rokov 20. stor.. Mestský park bol vymedzený ako lokalita riekou Váh, športovým štadiónom a zástavbou ulice Pod Párovcami, Beethovenovej a Winterovej. Rok 1968 bol stanovený ako rok začatia rekonštrukcie parku. V rámci rekonštrukcie bolo plánované vybudovanie siete odpočívadiel, nová fontána v hlavnej osi aleje, vysadenie veľkých kvetinových záhonov a vybudovanie odpočinkových zákutí. Plánované boli plochy ruží s vodnými plochami, trvalky, pergoly a pod.. Už jestvujúca ružová záhrada sa mala rozšíriť na trojnásobok. S rekonštrukciou parku sa uvažovalo na celej ploche.

Do rozšírenej časti parku (smerom k Biskupickému kanálu) bol postavený Dom umenia.

4.2.3. Stavebno-historický popis veci:

Mestský park je vybudovaný v prírodne krajinárskom slohu, súčasná úprava pochádza z konca 19. – zač. 20. storočia s mladšími zásahmi (výstavba budov, trasovanie bočných komunikácií). Značná časť plochy parku vznikla pretvorením pôvodného lužného lesa. Park nie je ohraničený oplotením, takže je voľne prístupný zo všetkých strán. Jeden zo vstupov do

parku je situovaný v jeho západnom cípe, popri skupine budov pochádzajúcich z 20.ých rokov 20-teho storočia pred ktorými sa nachádza novogotická kúpeľná kaplnka. Kompozičným ukončením tejto zástavby je hotel Slovan (pôvodne Rónai) z roku 1906, hodnotná stavba, tvoriaca dominantu vstupného priestoru parku, dnes nevyužívaný, a preto ohradený vysokým plechovým plotom. Severne od tejto časti parku sa nachádza aj amfiteáter, postavený v roku 1959, ktorý dnes neslúži pôvodným účelom, je nevyužívaný a zarastá náletovými drevinami. Severne od amfiteátra na ploche pri Dome umenia oddelenej pletivovým plotom je odpočinková plocha s detským ihriskom, v súčasnosti využívaná ako cyklistická a skateboardová plocha. Ďalší vstup do parku je z hlavnej – Winterovej ulice pomedzi bývalými budovami Kurhotel a Kasíno, ktorý bol v minulosti oplotený. V priehľade cez Beethovenovu aleju až na kúpeľný ostrov bola v minulosti postavená baroková kaplnka. Taktiež tu kedysi stála socha kráľovnej Sisi, dnes umiestnená pred Balneoterapiou Irma na Kúpeľnom ostrove. Aleja spája bývalý „starý“ a „nový“ park do jedného celku. Z Beethovenovej aleje, tvoriacej pôvodnú hlavnú os „Starého parku“, ktorej torzo dnes pretína južný cíp parku, je po ľavej strane viditeľná budova Kursalónu – Kúpeľnej dvorany, najstaršieho stavebného objektu parku (objekt je zapísaný v ÚZPF pod č. 10790), v súčasnosti v objekte sídli Balneologické múzeum. Severne od tohto objektu je situovaný menší bazén s odpočívadlom a posedením, negatívne v danom priestore pôsobí asfaltový chodník a parkovisko pred budovou. Hlavná os mestského parku, vedúca od budovy Kursalónu severozápadným smerom, je zachovaná, tvorí ju hlavná pešia komunikácia rozdelená pásom zelene na dve časti, po vonkajšom obvode je sprevádzaná alejou z pagaštana konského (*Aesculus hippocastanum*), vnútornú alej predstavuje výsadba lipy (*Tilia sp.*). Vnútorná časť aleje je zachovaná iba v malej miere. Stredový zelený pás je tvorený trávnikom, miestami prerušovaným pravidelnými kvetinovými záhonmi. Hlavná os parku je ukončená mladšou kruhovou fontánou. Pozadie fontány dotvára pohľadovo dominantná skupina borovíc lesných (*Pinus sylvestris* L.) rastúcich na lúke, v skupine borovíc je umiestnená aj kovová plastika. Na hlavnú os parku nadväzujú po oboch stranách komunikácie vedené vo voľných krivkách. Hlavná kompozičná os „Starého parku“ je podporená torzom Beethovenovej aleje, tvorenej lipami (*Tilia sp.*). V roku 1946 bol po pravej strane tejto aleje postavený pamätník Adama Trajana, pieskovcová socha na kamennom podstavci, po ľavej strane je umiestnený pamätník L. van Beethovena. Na západnom okraji parku je situované Kultúrno – spoločenské centrum Fontána. Na západe susedí park s mestskou zástavbou Beethovenovej ulice, oddelenou cestnou komunikáciou, ktorá je vsadená do plochy parku. Západná hranica parku prechádza popri cestnej komunikácii Winterovej ulice a Pod Párovcami. Z Winterovej ulice je prístupné a do parku postavené kultúrno-spoločenské centrum Fontána. Pri obvodovej pešej komunikácii parku stojí mestské WC. Ulica Pod Párovcami je lemovaná lipovou alejou. V severozápadnej časti parku sa nachádza rozárium, situované je na lúke, v osi hlavného priehľadu parku. Chodníky zasahujúce do priestoru lúky sú vedené v geometrických tvaroch, majú asfaltový povrch. Toto riešenie pôsobí v priestore vnútornej lúky rušivým dojmom, chodníky rozdeľujú iba plochy trávnik a nesprevádzajú záhony, čo bolo zrejme ich pôvodným účelom, stráca sa teda ich funkcia. V priestore rozária sú situované konštrukcie pre popínavé ruže a lavičky. Pohľadovo negatívnym prvkom je zariadenie trafostanice viditeľné z lúky, umiestnené pri chodníku. Priestor lúky nevhodne triešťa chodníky z rôznorodých materiálov s nejasnou funkciou. V severovýchodnej časti parku je zachovaný vizuálny kontakt s krajinou a s jej významným prvkom, riekou Váh. V tejto časti parku je situované aj detské ihrisko, vybudované v roku 2006. Priehľad do krajiny, na tzv. Lido je vymedzený skupinami stromov habitom a sfarbením blízkyh domácim drevinám. V parku sa nachádzajú ďalšie dva objekty detských ihrísk, ktorých stav je narušený. V severozápadnej časti parku tvorí jednu z alejí pagaštan konský (*Aesculus hippocastanum* L.), zdravotný stav niektorých jedincov je do značnej miery

narušený, hodnotná časť je situovaná pozdĺž areálu športovísk. Pri západnej hranici je historicky hodnotná aleja tvorená topoľom čiernym (*Populus nigra Italica*), na niektorých miestach prerušená. Pri budove hotela Park Avenue, pri západnej hranici parku sa nachádzala tzv. Kráľovská aleja, z ktorej výsadiieb dnes nájdeme iba torzo. Výsadby drevín v parku majú okrem alejí skupinový charakter, zastúpené sú stromy všetkých vekových kategórií, v pomerne veľkej miere sa realizujú aj dosadby nových drevín. V menšej miere sú zastúpené kry, ktoré vytvárajú skupiny, alebo sú vysadené ako solitéry. Druhmi zastúpenými v najvyššej miere početnosti sú javor mliečny (*Acer platanoides* L.), lipa malolistá (*Tilia cordata* L.), pagaštan konský (*Aesculus hippocastanum* L.), borovica čierna (*Pinus nigra* Arnold.), smrek obyčajný (*Picea abies* L.), lipa veľkolistá (*Tilia platyphylla* Scop.) a breza previsnutá (*Betula pendula* L.). Kostrové dreviny domáceho pôvodu v parku predstavujú javor mliečny (*Acer platanoides* L.) a lipa malolistá (*Tilia cordata* L.). Z doplnkových drevín pôsobí svojím kvitnutím predovšetkým pagaštan konský (*Aesculus hippocastanum* L.), jarný efekt kvitnutia v parku prináša aj rod slivka (*Prunus* sp.). V jarnom období majú silný estetický účinok magnólie Soulangeove (*Magnolia x soulangeana*) rastúce pri hoteli Slovan. Z hľadiska histórie introdukcie drevín na našom území sú zaujímavé viaceré druhy a formy, rastúce v parku. Patria medzi ne kryptoméria japonská (*Cryptomeria japonica* D. Don), ľaliovník tulipánokvetý (*Liriodendron tulipifera* L.), metasekvoja čínska (*Metasequoia glyptostroboides* Hu et Cheng), gledíčia trojtŕňová (*Gleditsia triacanthos* Inermis), sofora japonská (*Sophora japonica* L.), tisovec dvojradový (*Taxodium distichum* (L.) L.C. Rich.).

5. STAV VECI:

Objekt je v súčasnosti udržiavaný, v rámci údržby celej plochy parku Mesto Piešťany prevádza kosbu trávnikov a asanáciu chorých a život ohrozujúcich drevín. Priebežne sa realizujú dosadby drevín v rámci mestských náhradných výsadiieb, avšak bez spracovaného projektu komplexnej obnovy pre celý park.

V parku prebehla v roku 2005 čiastková dosadba živých prvkov kompozície blízkeho okolia amfiteátra „v starej časti parku“ na základe schválenej projektovej dokumentácie, ktorú vypracovala firma Gardex- projektovanie parkov a záhrad Piešťany – Ing. Soňa Švecová, autorizovaný krajinný architekt. Investorom tejto dosadby bola firma TAVOS, a.s..

V parku začala v júni 2007 čiastková rekonštrukcia na základe vypracovanej projektovej dokumentácie „Obnovenie mestského parku – Sad A. Kmeťa – SO 01 sadové úpravy, SO 06 – verejné osvetlenie, ktorú vypracovala firma Gardex- projektovanie parkov a záhrad Piešťany – Ing. Soňa Švecová, autorizovaný krajinný architekt. Investorom tejto rekonštrukcie je Mesto Piešťany.

6. SÚČASNÉ VYUŽITIE:

Záujmové územie slúži účelom, zodpovedajúcim charakteru mestského parku. Sú tu vybudované zariadenia umožňujúce krátkodobú rekreáciu obyvateľov a návštevníkov mesta. Park slúži svojmu pôvodnému účelu hlavne na prechádzky a kultúrne vyžitie kúpeľných hostí a návštevníkov mesta, ale aj pre obyvateľov mesta hlavne vloženie nových funkcií v najnovšej časti parku (športové aktivity, detské ihrisko...).

Pri východnej hranici parku je významným krajinným prvkom, ovplyvňujúcim využívanie objektu rieka Váh, predstavujúca podľa ÚPN mesta Piešťany Nadregionálny biokoridor (Územný plán sídelného útvaru – mesta Piešťany, schválený Mestským zastupiteľstvom mesta Piešťany uznesením č. 110/1998 dňa 15.6.1998). Z hľadiska funkčného využitia je záujmové územie v ÚPD vyčlenené ako parková zeleň a čiastočne ako zeleň vyhradená.

7. ODÔVODNENIE NÁVRHU:

7.1. Špecifikácia pamiatkových hodnôt:

Predmetom ochrany sa stáva celá navrhovaná vec, všetky jej súčasti, ktorých zachovanie je predpokladom na zápis a tým zároveň aj plnením stanoveného cieľa, totiž záchranu kultúrneho dedičstva pre budúce generácie.

Park má zachované hodnoty autentickej sadovnickej kompozície pochádzajúcej z konca 19. storočia, teda z jej mladšej vývojovej etapy. K zachovaným hodnotám dokladujúcim vysokú mieru autenticity patrí najmä cestná sieť, aleje, zachovaný takmer celý plošný rozsah parku, ale aj stavebné objekty tvoriace urbanisticky cenný komplex. Z hľadiska sadovnickej kompozície sú veľmi hodnotné najmä zachované kompozičné osi s alejami a priehľady v parku. Keďže park je tvorený predovšetkým živým sadovníckym materiálom, ktorý je ako taký premenlivý a pominuteľný, niektoré časti sadovnickej kompozície sú narušené, stále sú ale dostatočne čitateľné a je možná ich reštitúcia. Architektonicko-historickú hodnotu parku umocňujú výtvarné umelecké diela (pomník L. van Beethovena, pomník básnika A. Trajana - Benešovského). Špecifickou hodnotou dotvárajúcou urbanisticko-architektonický obraz parku je bezprostredná blízkosť rieky Váh. Na vznik parku a jeho vývoj do značnej miery vplývalo prostredie samotného mesta, ako kúpeľného centra. Park má teda nepopierateľnú hodnotu historického dokumentu ako jeden z prvých kúpeľných parkov na území Slovenska. Mestský park - Sad Andreja Kmeťa je z urbanistického hľadiska významnou mestotvornou plochou, cenným je najmä priame prepojenie s riekou, ako aj vytvorenie zelenej zóny spájajúcej urbanizovanú časť mesta s kúpeľnou a oddychovou časťou Piešťan.

7.1.1. Architektonické a výtvarné prvky:

pomník L. v. Beethovena - č. ÚZKP 979/2, parc. č. 7926, autor L. Pollák

pomník básnika A. Trajana – Benešovského - č. ÚZKP 979/3, parc. č. 7905/1, autor L. Pollák

7.1.2. Remeselné detaily :

7.1.3. Evidované HKP:

7.1.4. Neevidované hnutel'né veci :

7.1.5. Technické riešenia:

7.1.6. Archeológia:

7.1.7. História :

7.1.8. Kultúrne pamiatky nachádzajúce sa na ploche parku:

Dom liečebný (hotel Slovan) - č. ÚZPF 2462/0, parc. č. 7908

Dvorana kúpeľná (Kursalón) – č. ÚZPF 10790/0, parc. č. 7923

pomník L. van Beethovena - č. ÚZKP 979/2 parc. č. 7926

pomník básnika A. Trajana – Benešovského - č. ÚZKP 979/3, parc. č. 7905/1

7.2. Zhodnotenie významu:

Objekt je ojedinelým príkladom mestského kúpeľného parku, ktorý vznikol postupným narastaním plochy až do dnešnej rozlohy a s postupným dopĺňaním budov hlavne s kultúrno-spoločenským využitím. Je významným urbanistickým prvkom spájajúcim mesto s vodným tokom a pozostatkom lužných lesov so zachovanými architektonickými kompozičnými prvkami z čias jeho vzniku.

Súbor pamiatkových hodnôt mestského parku - Sadu Andreja Kmeťa dokladá opodstatnenie jeho ochrany v plnom plošnom rozsahu, ktorý je v súlade s autentickou podobou z konca 19. – zač. 20. stor.. Zachovanie pamiatkových hodnôt parku predstavuje celospoločenský záujem.

8. NÁVRH OPATRENÍ:

Ťažiskový význam parku spočíva v jeho hodnote ako historickej zelene v urbanizovanom prostredí, z čoho vyplýva potreba jeho zapojenia do systému mestskej zelene, a to najmä z hľadiska zachovania historických štruktúr osídlenia.

SPRACOVAL : Pamiatkový úrad SR

DÁTUM SPRACOVANIA: január 2011